

Ehdotus Joutsan kunnanhallitukselle kokoukseen 8.12.2025/Kalle Willman

Esitän, että kunnanhallitus muuttaa kunnanvaltuustolle esitettävää talousarviota vuodelle 2026 siten, että Kirjastotoimen menoja korotetaan 40.000 eurolla. Vastaavasti tulopuolta voidaan valtionosuuden osalta nostaa samalla summalla, koska viimeiset VM:n ja Kuntaliiton ennusteet sen mahdollistavat. Menettelyllä saadaan eläköityneen kirjastovirkailijan toimi täytettyä, kuten TA2025 ja TA2026 tekstiosat jo edellyttävät.

Perustelut: Syksyyn 2025 asti Kirjasto oli auki ma-ti 10 – 18 ja ke – pe 10 – 16. Nyttemmin, kun eläköityneen kirjastovirkailijan tilalle ei ole lupaa valita uutta, aukioloajat ovat ma – ti 13 – 18 ja ke – pe 10 – 15.

Tilanne nyt ja ensi vuonna on vastoin talousarvioiden 2025 ja 2026 tekstiosaa:

TA2025:

Talousarvion sisältö

Kirjasto on monipuolinen kulttuuritalo ja se toimii kulttuurin ja tiedon jakamisen yksikkönä.

Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Yleisellä kirjastolla tulee olla riittävä ja osaava henkilöstö. Riittävyys määräytyy halutun palvelutason mukaan.	Eläköityvän henkilökunnan tilalle palkataan tarvittava määrä henkilöstöä.	Henkilökunnan määrä vuoden 2025 lopulla
Kirjaston molempien toimipisteiden palveluajat pyritään pitämään ennallaan	Palveluaukioloajat sopeutetaan työntekijämäärään.	Palveluaukiolotuntien määrä vuoden 2025 lopulla

Tavoitteet vuodelle 2026			
Tavoite: Kirjastolaissa sanotaan, että yleisellä kirjastolla tulee olla riittävä ja osaava henkilöstö. Riittävyys määräytyy halutun palvelutason mukaan. Kirjastovirkailija jää eläkkeelle 1.12.2025. Kunnankirjastossa on jatkossakin 4 kokoaikaista työntekijää.			
Toimenpiteet	Palvelutason säilyttämiseksi nykyisellään, palkataan uusi kirjastovirkailija		
Mittarit	Lähtö	Tavoite	Toteuma
Kirjaston henkilökunnan määrä			
Tavoite: Kirjaston molempien toimipisteiden palveluajat pidetään ennallaan			

Kirjaston omatoimiaika jatkuu ennallaan, mutta supistuneet aukioloajat merkitsevät henkilökohtaisten kirjastopalvelujen heikentymistä. Kirjaston aukioloaikojen supistaminen **merkitsee nyt samalla Asiointipisteen ja Puulan seutuopiston toimiston aukioloaikojen supistumista vastaavasti**. Kunnanviraston tulee olla yleisön saavutettavissa pääsääntöisesti tavanomaisena virka-aikana.

Oheismateriaalia:

Kirjaston menot TP2024 olivat 350.138 ja alijäämä 346.106 euroa.

Kirjaston menot TA2025 suunniteltu 337.500 ja alijäämä 347.500 euroa.

Kirjaston menot TA2026 suunniteltu 262.530 (-24,5% verrattuna TA2025) ja alijäämä 261.580 euroa.

Koska yhden kirjastovirkailijan palkkauskustannukset vuodessa ovat 40.000 euroa, TA2026- esitys merkinnee jotain muutakin supistamista, kuin mitä toimen täyttämättä jättäminen merkitsee. Tekstiosasta ei asiaan saa vastausta.

Jos ehdottamani 40.000 euroa lisätään TA2026:een, menot vuonna 2026 olisivat 302.530 euroa ja alijäämä kasvaisi samassa suhteessa, mutta menot olisivat silti selvästi edellisvuosia pienemmät.

Kirjastovirkailijoita tarvitaan ainakin entinen määrä, mitä tukee uutena ilmiönä kuntaan sijoittuneet maahanmuuttajat, erityisesti lapset, joita on pyrittävä johdattelemaan lukemaan ikäluokalle sopivaa kirjallisuutta. Kirjastovirkailijat toimivat myös informaattikkoina, mitä ei omatoimiaikana ole saatavilla.

Erään AVI:n kirjastotoimen tarkastajan lausunto aukioloaikojen em. supistamisesta:

”On aina hyvin ikävä kuulla kirjastoihin kohdistuvista säästöistä tietäen, että kirjastojen osuus kuntien vuosittaisista budjeteista on muutenkin valtakunnallisesti tarkasteltuna alle prosentin luokkaa. Pienillä euromääräisillä säästöillä voidaan saada aikaan iso vahinko.

Kirjastolain 10 § todetaan, että yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Tarkempia määrällisiä reunaehtoja ei tuossa kohdin aseteta. 17 § todetaan muun muassa, että yleisellä kirjastolla tulee olla riittävä määrä kirjasto- ja informaatioalan koulutusta saanutta ja muuta henkilöstöä. Tässäkään tarkempaa määrällistä tavoitetta ei aseteta. Sen sijaan näkisin, että tämä ohjaa kuntaa järjestämään kirjastopalvelut siten, että niistä vastaa ammattitaitoinen, tehtävänsä koulutettu henkilökunta.

Lain vitospykälässä todetaan myös, että ”kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Kunta voi järjestää yleisen kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan yleisiä kirjastoja koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista”. En näe, että tässä pykälässä mainittu ”muulla tavoin” voisi tarkoittaa kuntalaisten ylläpitämiä palveluja. Hehän eivät toimi viranomaisen roolissa, tässä tapauksessa lakisääteistä palvelua tuottaen.

Painottaisin myös, että merkittäviin aukiolotunteihin liittyvien päätösten osalta olisi syytä kuulla kuntalaisia, kuntalakiin perustuen”.